

entrevista

Hi ha persones que no demanen presentació. El seu nom marca trajectòria i no cal estendre's ornamentant-ne el currículum, allò que avui està tan de moda, per saber que qui lluita pot perdre, però que qui no lluita ja ha perdut. I potser aquesta és la màxima que ha mogut Sebastià Parra Nuño, nascut a Socuéllamos, on la terra vermella de la Manxa alimenta la sang i el vi. Nòmada obligat, viatger obert i trapella, aquest mestre sense ànima de funcionari sempre ha cregut que el llapis i l'educació eren les vertaderes armes de la revolució.

Sebas Parra, mestre de persones adultes

CARME VINYOLES / PAU LANA O > TEXT

PEP CABALLÉ > FOTOS

Avui, quan l'esquerra necessita victòries, la lluita és contra l'analfabetisme polític i cultural

Escola d'Adults
Les Illes

Assegura que està molt orgullós d' haver lluitat contra l'analfabetisme, ja sigui a la Font de la Pólvara, Santa Coloma de Farners, Salt o Nicaragua. Abans que l'Obama, ell va creure que sí, que es podia, i ara en el llibre *El sueño que fue* ha explicat una epopeia amagada, trenada juntament amb Orlando Pineda i altres educadors que han fet possible que a un país d'Amèrica Central quasi tothom sàpiga llegir i escriure. No cal sortir a la tele per protagonitzar victòries amagades, que són les que fan avançar el món.

—Per què un home nascut a la Manxa, que va treballar al País Basc i va trobar la seva vocació educadora a Girona, s'ha enamorat de Nicaragua?

—El tema de Nicaragua és fruit de la revolució sandinista, que a Catalunya va generar molta simpatia i va impactar

una generació jove i amb ganes de fer canvis, que va veure en la victòria del FSLN una reproducció del que havia passat a Cuba el 1959. El triomf de David, és a dir, el poble en armes, contra Goliat, el dictador Somoza, que tenia el suport dels Estats Units, va omplir d'il·lusió i esperança un sector molt ampli de la societat catalana. Es vivia una època de revolució i sobirania, i en aquell sector s'hi podien comptar els moviments socials, l'Església progressista, les organitzacions obreres i els activistes de tota classe i condició. Col·lectius que en van fer una lectura molt poètica, molt romàntica, i van entendre que marcava un camí cap a l'emancipació. Era la revolució d'un país destruït per la guerra, que va veure com el 19 de juliol del 1979 els sandinistes entraven victoriosos a Managua i, vuit mesos després, el 23 de març del 1980,

va ser capaç d'enviar cent mil joves universitaris, batxillers, a alfabetitzar els camperols que vivien en els punts més allunyats. Aquell any, i gràcies a la UNESCO, quaranta mestres van sortir de Catalunya. Allò va tenir un impacte bestial.

—La lluita contra l'analfabetisme ha estat un dels motors de la seva activitat política i social?

—Anem al començament. Quan era petit, a l'entrada de Socuéllamos (Ciudad Real) vaig veure com la Guàrdia Civil apallissava un home que havia agafat quatre ceps per escalfar-se. Allò em va impactar, però també em va marcar la feina feta per Don José Julián, un empleat de banca, o Pedro el Cojo, un mutilat que passava rebuts. Eren dues persones anònimes, que sabien llegir i escriure, i a les tardes i

Nicaragua, destruïda per la guerra, va ser capaç d'enviar cent mil joves universitaris i batxillers a alfabetitzar els camperols arreu del país

vespres exercien de mestres. Ells van ser els primers que em van convidar a fer classes a uns jornalers que, per falta de recursos, de temps o per culpa de la feina, no havien pogut accedir a l'escola. Després, gràcies a una beca, vaig anar a l'institut laboral de Jumilla (Múrcia), on, mentre estudiava el batxiller superior, i amb la intenció de donar una certa satisfacció al pare, que em deia que em preparés per treballar en un banc o fer de mestre, vaig decidir estudiar magisteri per lliure.

—**Allò va ser l'inici de tot?**

—No s'ho cregui. La vida em va portar a Bilbao a treballar en una empresa d'instal·lacions d'equips de radiotelefonía als vaixells. Allà vaig viure la primera vaga. Va ser a les drassanes, un episodi aspre i dur, en el qual els treballadors amb cascs i granotes bla-

ves s'enfrontaven a la Guàrdia Civil, un episodi que em va ensenyar que no hi havia espai per a la resignació i que si volia canviar el present no tenia cap més alternativa que lluitar. Vivíem temps de final de règim, i després d'estar a Bilbao i a Barcelona em vaig decantar per venir a Girona. Aquí em vaig assabentar que el Ministeri d'Educació donava una oportunitat de tres convocatòries lliures als que tenien estudis de magisteri, i vaig obtenir el títol. Ja veu quina paradoxa: m'he passat la vida ensenyant, fins i tot a la universitat, però mai no he rebut classes més enllà de la secundària.

—**I un cop a Girona?**

—El meu primer destí va ser el col·legi Pericot, a tocar la caserna de la Benemèrita. A la classe tenia quinze fills de guàrdies civils. Era l'any 1975. Vaig

començar a treballar el setembre però pocs mesos després em van detenir. Havia repartit fulls de l'Assemblea Democràtica de Girona. Després de divuit hores d'interrogatori, el jutge em va empresonar juntament amb Felipe Martínez Ayala, un treballador de la construcció. Vaig estar dotze dies enjagolat. Em va salvar la primera amnistia, però reconec que aquella va ser una experiència dura. Encara tinc gravada la imatge de la meua dona, l'Empar, i la filla gran, la Mercè, el dia de la primera visita. De fet, però, a la presó també hi vaig aprendre una lliçó de vida. Vaig conèixer gent de COPEL (Coordinadora de Presos en Lluita) i vaig entendre que per sobre de qualificacions com polítics o comuns —que era com es dividien els presoners— la unitat és indispensable per canviar les situacions.

Després de divuit hores d'interrogatori, el jutge em va empresonar juntament amb Felipe Martínez Ayala, un treballador de la construcció

—I quan va sortir?

—No vaig poder tornar a l'escola Pericot. Me n'havien expulsat. Jo era un mestre interí, però aquella primera experiència m'havia ensenyat que jo no servia per treballar amb criatures, i em vaig decantar per la proposta de l'Associació de Veïns de Salt que volien impulsar una escola per a persones grans. Majoritàriament, eren dones que intentaven aprendre a llegir i escriure, un dret elemental que els permetés fer coses tan simples com entendre les factures o poder ajudar els fills. Les classes per a adults a Salt van començar el febrer del 1976, i jo m'hi vaig incorporar el setembre. Lluitàvem per desmuntar el SEM, però també per canviar l'educació, i vam impulsar primer la Coordinadora d'Escoles d'Adults, i després el Servei d'Educació Permanent dels Treballadors. Més tard, en unes jornades a Barcelona, vaig conèixer Paulo Freire.

—Paulo Freire?

—Em considero un dels seus deixebles. En Freire és un pedagog que proposa construir la societat des de la consciència dels problemes socials, un pensador que ens va ensenyar que la lluita per l'educació i contra l'analfabetisme s'ha de plantejar com una mena de taula amb quatre potes: passió, compromís, lluita i esperança, per l'ordre que cada moment històric determini. Actualment, estem en un punt en què el compromís i la lluita són fonamentals. El panorama és tan negre que la gent no és conscient ni s'adona de com manibrarà la dreta, quin serà el nivell de repressió que haurà de patir davant dels nous actors que volen canviar el sistema o com es podrà quantificar la degradació en les condicions de vida dels que visquin d'aquí deu o quinze anys. Davant d'això, i en termes d'esquerra, —sigui social, sindical o política— quan

em pregunten què es pot fer aposto per una sola paraula: unitat, unitat, unitat. Avui, practicar el purisme o la bandereta és un suïcidi, perquè ara el que cal és tancar ferides i buscar la unitat per mobilitzar-se, preparar una lluita de resistència i crear noves formes d'ocupació, de cooperativisme, de solidaritat social. El més paradigmàtic és que no hem d'inventar res de nou. La història del moviment obrer, que ens han volgut amagar, ens ensenya que això es va fer, i molt bé, al segle XIX.

—Però vostè es va presentar en la primera llista municipal socialista a l'Ajuntament de Girona, que va encapçalat Joaquim Nadal

—Quan vaig arribar a la ciutat, l'arquitecte Quim Español em va convidar al seu despatx a la presentació del col·lectiu Convergència Socialista de Catalunya, que era el precedent del PSC. Parlàvem de socialisme, d'autogestió, de lluita obrera, de nacionalisme, i la proposta em va seduir. Quan en Quim Nadal em va proposar anar a la candidatura ho va fer perquè sabia que jo coneixia la situació en determinats barris. No ens hem d'enganyar: tot i que anaven en una llista d'esquerres, la majoria eren fills de la burgesia gironina i molt pocs candidats havien trepitjat, per exemple, Torre Gironella, la Font de la Pólvora o Vila-roja. A més, en aquell moment al PSC hi havia gent com en Carmel Rosa, l'Antònia Adroher i en Miquel Santaló, fundadors del POUM, que havien fet la guerra i encara creien en la revolució i la resistència, i lluitaven per una democràcia neta i clara.

—Què va passar? Per què va plegar?

—En ser nomenat regidor vaig entendre que les prioritats del govern municipal no eren les meves. Les reformes que s'impulsaven tenien molt poc a veure amb la concepció de l'acció política que jo defensava. La meua pretensió i la del meu equip era donar veu a la gent treballadora i convertir l'educació i la cultura en patrimoni d'aquestes classes, que fins aquell moment no hi tenien accés, per la qual cosa calia

Avui, practicar el purisme o la bandereta és un suïcidi, perquè ara el que cal és tancar ferides i buscar la unitat per mobilitzar-se

obrir escoles d'adults a barris com la Font de la Pólvora, Can Gibert o el Pont Major. Però em vaig trobar que l'aposta cultural de l'Ajuntament socialista es concentrava entre la Devesa —allà on avui hi ha l'Auditori—, la Rambla, la Mercè, el Teatre Municipal... és a dir, tot es concentrava en un radi de set-cents metres, la qual cosa comportava que els barris quedessin oblidats.

—**I va marxar.**

—Era el més lògic. Després de tres o quatre mesos de ser a l'Ajuntament vaig comprovar que votava més en contra de les propostes dels meus companys de partit que qualsevol dels membres de l'oposició. Allò em demostrava que alguna cosa fallava, i a mi em posaven en una situació sense retorn que, implí-

citament, em recordava que qui estava fallant era jo. Un dia que vaig anar a sopar amb en Just Casero i l'Alfons Abete, es va plantejar que hi havia moments que s'havia de renunciar als ideals per poder arribar a una pràctica política que ajudés a aconseguir els objectius. Vaig reafirmar-me en el fet que no tenia cap intenció de ser un home de l'*aparell*, i després d'allò vaig plegar.

—**Però no va deixar Girona?**

—Per què? Lluitàvem per un món millor i sabíem que l'arma era l'educació. Estava satisfet amb la feina que feia a l'Escola d'Adults de Salt. Tot i que és un poble molt dur, jo, que sóc un fill de la immigració, m'hi trobava bé. Em sentia entre iguals. Trepitjava els bars, em feia amb les associacions, les entitats,

coneixia íntimament la problemàtica dels barris, de les persones i l'entenia com un poble obert i canviant que cada dia et proposava un repte t'ajudava a guanyar un demà. El meu equip tenia un objectiu: treballar per la consolidació de l'escola i perquè l'educació d'adults fos un dret reconegut per a tothom, un dret que no distingia entre fronteres ni nacionalitats. I és per això que ens vam implicar en l'escola Samba Kubally, a Santa Coloma de Farners, que es dedicava a l'alfabetització d'immigrants africans.

—**Sembla que avui l'educació universal de qualitat és una eina que fa por i s'intenta capolar?**

—I més a casa nostra, on contràriament que a l'Amèrica del Sud no hem

Lluitàvem per un món millor i sabíem que l'arma era l'educació. Estava satisfet amb la feina que feia a l'Escola d'Adults de Salt

D. QUINTANA

ANNA PAGANS

tingut una figura principal com Paulo Freire, i on hi ha hagut una regressió democràtica en tots els ordres. Ara mateix es viu en una estat d'analfabetisme polític tan estès que ha permès que la gent porti al poder aquells que els destrueixen l'estat del benestar.

—Per què?

—En els quasi quaranta anys de postfranquisme ens han fet creure que hi ha hagut un canvi espectacular, però mai no ens hem plantejat que el control polític, social, econòmic i de mentalitats ha estat en mans del gran capital, de poques companyies transnacionals, que mitjançant la informació se n'han beneficiat. Avui, quan la burgesia local i estatal és més petita i menys poderosa, a aquelles formacions que s'han presentat com d'esquerreres i han assolit el poder els podem retreure que en comptes de controlar les multinacionals i el sistema financer ens hagin fet creure que calia que les empreses tinguessin les màximes facilitats, econòmiques i socials —i això comportava la pèrdua de drets del treballadors— per crear riquesa, ja que després la repartirien entre els més desfavorits. El plantejament, que era erroni —més ben dit, fals—, ha demostrat que en el fons aquests partits no són sinó escolanets del gran capital. Una altra de les conseqüències del canvi ha estat l'augment del capital parasitari, amb el qual han pogut comprar voluntats, tant les d'alguns membres de la classe política com dels mitjans de comunicació o universitats. És a dir, de les fonts de creació d'opinió i de pensament. Des d'aquest punt de vista, plantejo una segona tesi: hi ha una porció molt considerable de l'esquerra política, sindical i social que ha perdut l'ètica i la memòria republicana-

>> *Sebas Parra acompanyat de Salvador Sunyer a l'Escola d'Adults de Salt als anys vuitanta. A continuació, Sebas Parra i Paulo Freire, a Göteborg (Suècia), el 1992. I, a baix, Orlando Pineda i Sebas Parra a Bluefields (Nicaragua), el 2012.*

En els quasi quaranta anys de postfranquisme, mai no ens hem plantejat que el control polític, social i econòmic ha estat en mans del gran capital

na, i no ha entès que la formació i educació de la majoria treballadora és una eina de resistència, que l'ajuda a mantenir l'equilibri social.

—**Un futur negre?**

—Tot i que avui els partits han perdut una gran part de la capacitat d'influència, els mou la voluntat de mantenir-se en el poder. I és per això que tot i que sé que, per ara, estem en el bàndol dels perdedors, des de l'esquerra hem de saber llegir els nous moviments que sorgeixen des de les bases, que són les que estan en contacte amb els problemes de la societat i intenten donar-hi respostes. Hi ha veus interessades que diuen que no hi ha ni dretes ni esquerres, però nosaltres hem de ser conscients que estem en un moment d'agu-

dització de la lluita de classes. Hem de saber que durant uns quants anys es mantindran les retallades de drets i salaris, que es continuarà penalitzant la majoria dels treballadors i dels sectors populars, però paral·lelament sorgirà i anirà en augment un procés que portarà els més desfavorits i els que no són tant a plantejar-se organismes de resistència, a noves formes d'organització i autoorganització. Ho poden fer a través dels partits o fora dels partits, però estic convençut que si aquests no s'espavilen es veuran obligats a jugar un paper residual.

—**Tornant a Nicaragua: trenta-cinc anys després del 1980, avui es considera un país lliure d'analfabetisme. L'Associació d'Educació Popular**

Carlos Fonseca Amador (AEPFCFA), que vostè coordina a Girona, hi ha jugat un paper rellevant. I ara, què?

—Continuarem treballant. L'esquerra necessita victòries. Deslliurar Nicaragua d'analfabetisme n'és una, i és molt important. Com assegura Orlando Pineda, que s'ha mantingut a la Cruzada des del primer any i ha potenciat el «Yo sí puedo», ens hem de mantenir fidels al model pedagògic de la revolució basat en la mobilització, la participació popular i la generositat, un plantejament tan senzill com aquell que diu que el poble educa al poble. És a dir: fer que la gent que sap ensenyi i la gent que no sap aprengui.

Carme Vinyoles i Pau Lanao
són periodistes.

Hi ha veus interessades que diuen que no hi ha ni dretes ni esquerres, però hem de ser conscients que estem en un moment d'agudització de la lluita de classes